

3. Ашкатова К.В. Кримінально-процесуальні можливості відновлення порушеного майнового права потерпілого: автореф. дис... канд. юрид. наук. Житомир, 2014. С. 23.

4. Галімова А.Х. Проблеми застосування інституту відповідальності за шкоду, завдану незаконними діями органів дізнання і попереднього слідства // Наука, техніка і освіту. 2014. № 6. С. 70.

5. Бозров В. Цивільний позов в кримінальному процесі недоречний // Відомості Верховної Ради. 2001. № 5. С. 30.

Ілля Мисько

*студент магістратури юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету*

Роман Олійничук

*доцент кафедри кримінального права і процесу,
економічної безпеки та правоохоронної діяльності
Західноукраїнського національного університету*

ДЕЯКІ НАУКОВІ ПОГЛЯДИ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ “ДЕРЖАВНА ТАЄМНИЦЯ”

Однозначність термінів, їхнє тлумачення та сприйняття – важлива умова розвитку та використання наукового знання. Наукові поняття – це не тільки ключові моменти пізнання, але й засіб практичного вдосконалення державно-правової дійсності, один із найважливіших етапів будь-якого дослідження, оскільки воно з’ясовує глибину істинності розуміння природи того явища (предмета), яке знаходить відображення у відповідному визначенні. Тому дослідження поняття «державна таємниця» має не тільки важливе теоретичне значення, а й практичне.

Одна з перших спроб дати наукове визначення поняття державної таємниці була зроблена у 1942 році радянським вченим М. Дурмановим, який під цим поняттям розумів “...важливі для Радянської держави відомості, які в інтересах нашої Батьківщини повинні бути відомі тільки певному колу осіб” [1].

Згодом, у 1965 році М. Івановим було запропоновано інше визначення, згідно з яким “...державну таємницю складають передбачені у спеціальних переліках конкретні відомості різноманітного характеру, що особливо охороняються на даний час та

мають важливе значення для оборони та інших державних інтересів, перехід яких у розпорядження іноземної держави може завдати шкоду цим інтересам” [2, с. 101]. На відміну від попередніх тлумачень, це вже не будь-які відомості, а чітко визначений перелік інформації, яка має важливе значення для оборони та інших державних інтересів.

Точнішою можна вважати характеристику досліджуваного поняття, надану у 1970 році А. Луневим: “Державна таємниця – сукупність відомостей, визнаних в інтересах держави і суспільства засекреченими, що можуть бути відомими обмеженому колу осіб, допущених до користування цими відомостями або до їх охорони. Коло цих відомостей визначається правовими актами і змінюється в залежності від конкретної зовнішньополітичної та внутрішньополітичної обстановки” [3, с. 512].

В свою чергу, Х. Ахметшин стверджує, що “державну таємницю становлять відомості військового і економічного характеру, відомості про відкриття, винаходи і вдосконалення, та іншого роду відомості, які, за своїм змістом, мають військове значення для обороноздатності Радянської держави та перелічені у спеціальному переліку” [4].

За визначенням М. Тихомірова, до державної таємниці відносяться відомості військового, економічного та політичного характеру, які мають важливе державне значення і охороняються законом [5, с. 92].

Вчений В. А. Мазуров у своєму посібнику «Тайна: государственная, коммерческая, банковская, частной жизни. Уголовно-правовая защита» визначає таємницю так: це охоронювані законом конфіденційні й секретні відомості у сфері приватного життя громадян, підприємницькій, фінансовій, політичній, економічній, військовій та інших сферах, відомі або довірені певному колу осіб у силу їхніх професійних, службових й інших обов’язків, незаконне отримання, використання, розголошення яких заподіює шкоду або створює загрозу заподіяння шкоди правам і законним інтересам громадян, суспільства, держави і тягне за собою відповідальність винних осіб відповідно до чинного законодавства [6, с. 25].

Водночас слушною, на наш погляд, є думка О. Г. Семенюка щодо поняття “державна таємниця”, під яким науковець розуміє сукупність відомостей, засекречування яких продиктоване суспільною необхідністю безпечних умов існування особи, суспільства та держави; коло цих відомостей визначається правовими актами і змінюється в залежності від конкретної зовнішньополітичної та внутрішньополітичної ситуації [7, с. 38].

Отже, можна відзначити певний історичний генезис сутності поняття «державна таємниця» та водночас відсутність єдиного, загальновизнаного підходу щодо визначення даної категорії. Така різновекторність у трактуванні перешкоджає однозначному термінологічному оформленню поняття про цей предмет та, відповідно, побудові дієвого механізму охорони державної таємниці.

Перелік використаних джерел

1. Дурманов Н.Д. Государственная и военная тайна. Ин-т права АН СССР. Москва : Юридическое изд-во НКЮ СССР, 1942. 16 с.

2. Ответственность за государственные преступления. Ч. 2 : Другие государственные преступления / Д. И. Богатиков и др. ; под ред. В.И. Курляндского, М.П. Карпушина. Москва : Юридическая литература, 1965. 291 с.

3. Административное право / М.И. Еропкин, Т.И. Козырева, М.И. Козырь, Б.М. Лазарев и др. ; под ред. Лунева А.Е. Москва : Юридическая литература, 1970. 600 с.

4. Ахметшин Х.М. Об ответственности военнослужащих за разглашение государственной и военной тайны. Москва : ВЮА, 1953. 227 с.

5. Тихомирова Л.В., Тихомиров М. Ю. Юридическая энциклопедия. Москва : Юринформцентр, 1997. 525 с.

6. Мазуров В.А. Тайна : государственная, коммерческая, банковская, частной жизни. Уголовно-правовая защита : учебное пособие : под научн. рук. д-ра юрид. наук. проф. С.В. Землюкова. Москва : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2003. 156 с.

7. Семенюк О. Г. Теоретико-правовий аналіз поняття державної таємниці. *Інформація і право*. 2016. № 3. С. 35-44.

Галина Мосійчук

*студентка магістратури юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету*

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ПРОТИДІЇ КОНТРАБАНДНИМ ЗЛОЧИНІВ: ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Конвенційні норми міжнародних стандартів спрямовані на захист таких найважливіших загальнолюдських цінностей як здоров'я і соціальне благополуччя усього населення, збереження навколишнього середовища тощо. Склалася така практика, що вони